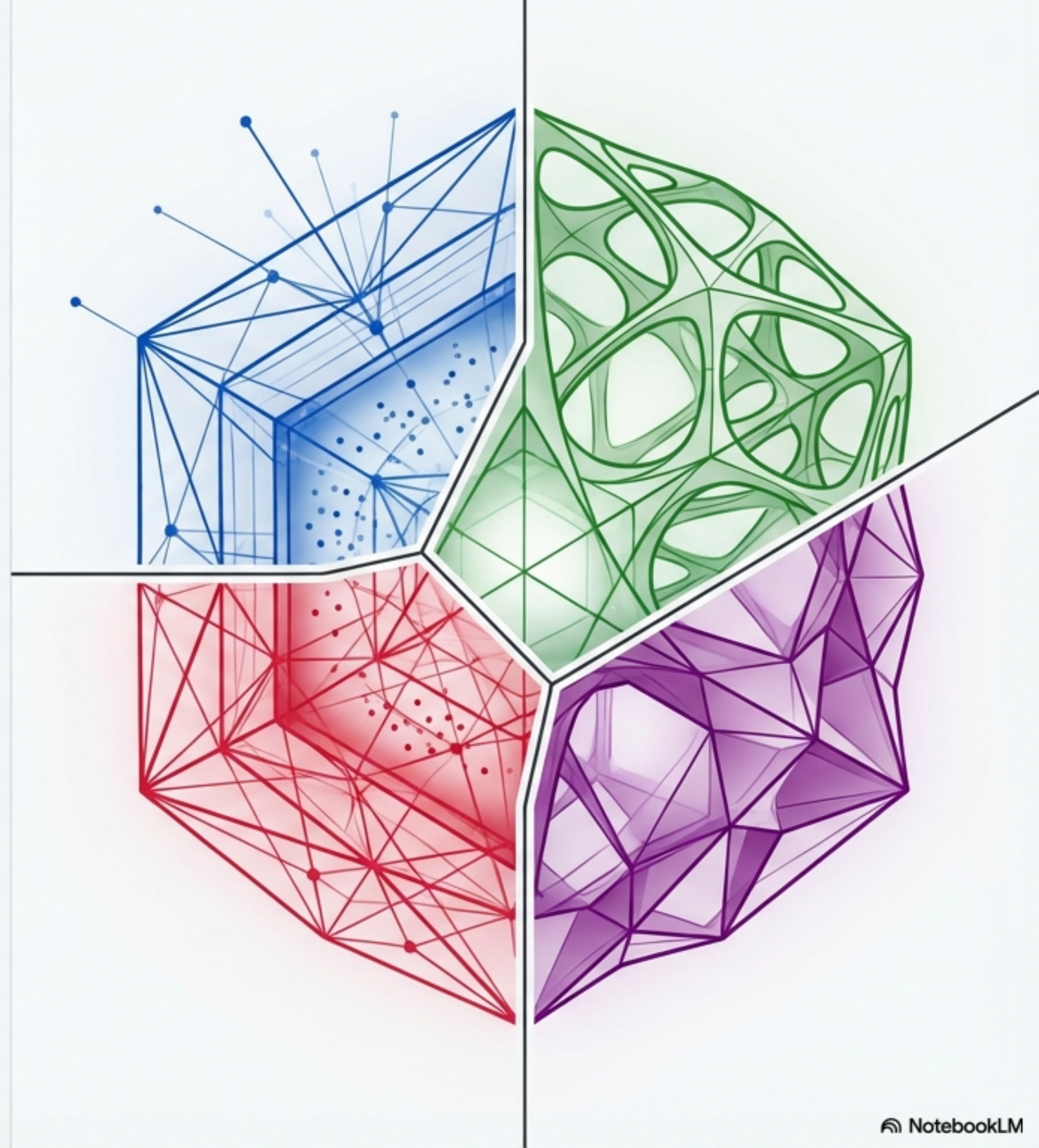

Görüntü Bölümleme Algoritmaları

Piksellerden Anlamsal Bütünlüğe:
Frank Y. Shih'in Temel Teknikleri

Dr. Ayşe Yılmaz | Bilgisayarlı Görme Zirvesi 2024

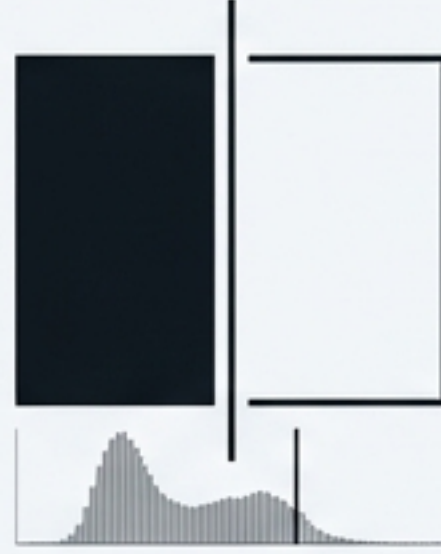

Makine Görmesinin Temel Problemi: Nesne ve Arka Plan

Bilgisayarlar dünyayı anlamlandırmak için pikselleri nasıl gruplandırır? Frank Y. Shih, bu süreci dört temel stratejik yaklaşıma ayırır.

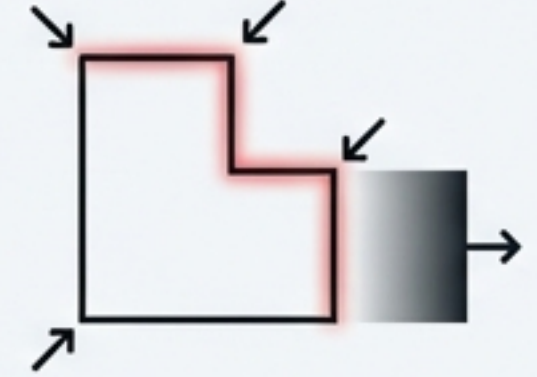
1. Eşikleme (Thresholding)

Yoğunluk değerlerine dayalı ayırma.

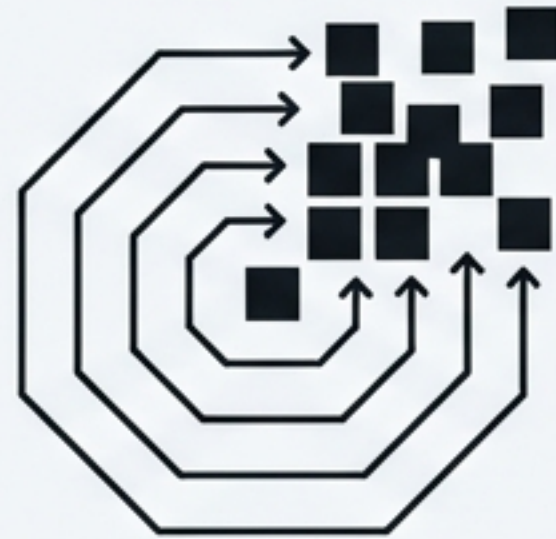
2. Sınır Tabanlı (Boundary-based)

Pikseller arası ani değişimlerin (kenarların) tespiti.

3. Bölge Tabanlı (Region-based)

Benzer piksellerin içeriden dışarıya doğru büyütülmesi.

4. Hibrit Yöntemler (Hybrid)

Sınır ve bölge mantığının kusursuz birleşimi.

Eşikleme: Piksellerde Zekayı Aramak

Karmaşık aydınlatma koşullarında tek bir eşik değeri (threshold) yetersiz kalır.

Uyarlamalı Eşikleme (**Adaptive Thresholding**), yerel ortalamaları kullanarak nesnelere dinamik olarak arka plandan ayırır.

Adım 1: Başlangıç tahmini I

Adım 2: İki grubun ortalaması m_1 ve m_2 hesaplanır

Adım 3: Yeni eşik $I = \frac{1}{2}(m_1 + m_2)$

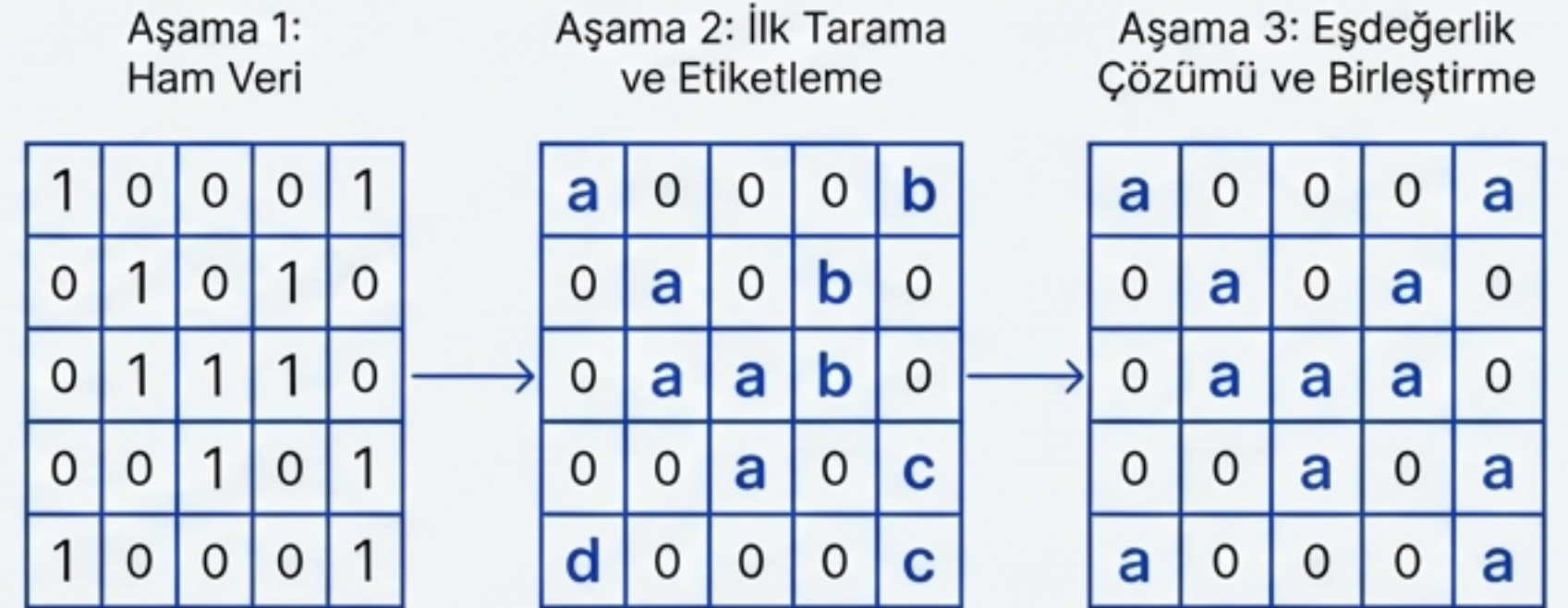
Adım 4: Değişim minimuma inene kadar tekrarlar.

1	1	1	1	1	0	0	1	0
1	1	0	1	1	1	1	1	1
1	2	8	8	8	8	9	1	0
0	1	8	9	9	9	9	1	0
0	1	8	8	8	9	8	1	0
1	1	8	9	9	9	8	1	1
0	1	1	1	1	1	1	0	0
1	0	0	0	0	0	0	0	0

Piksellere Düzen Getirmek: Nesne Etiketleme

Bilgisayar, izole edilmiş piksellerin tek bir "nesne" oluşturduğunu nasıl anlar? İki aşamalı raster tarama (raster scan) ile benzersiz kimlikler atanır.

- **4-Bağlantılı** (4-connected): Yalnızca üst ve sol komşular kontrol edilir.
- **8-Bağlantılı** (8-connected): Çapraz komşular sürece dahil edilir.
- **Eşdeğerlik Çözümü** (Equivalence Resolution): Kesişen etiketler tek bir sınıfta birleştirilir.

Sınırları Çizmek: Kenar Operatörleri ve Türev

Kenarlar, pikseller arasındaki yoğunluk farklarının (discontinuity) aniden değiştiği yerlerdir. Bu değişimi matematiksel olarak yakalamak için türev operatörleri kullanılır.

$f(x - 1, y + 1)$	$f(x, y + 1)$	$f(x + 1, y + 1)$
$f(x - 1, y)$	$f(x, y)$	$f(x + 1, y)$
$f(x - 1, y - 1)$	$f(x, y - 1)$	$f(x + 1, y - 1)$

Bir görüntüdeki yönlü değişim oranları (gradyanlar), bilgisayarın fiziksel sınırları hissetmesini sağlar.

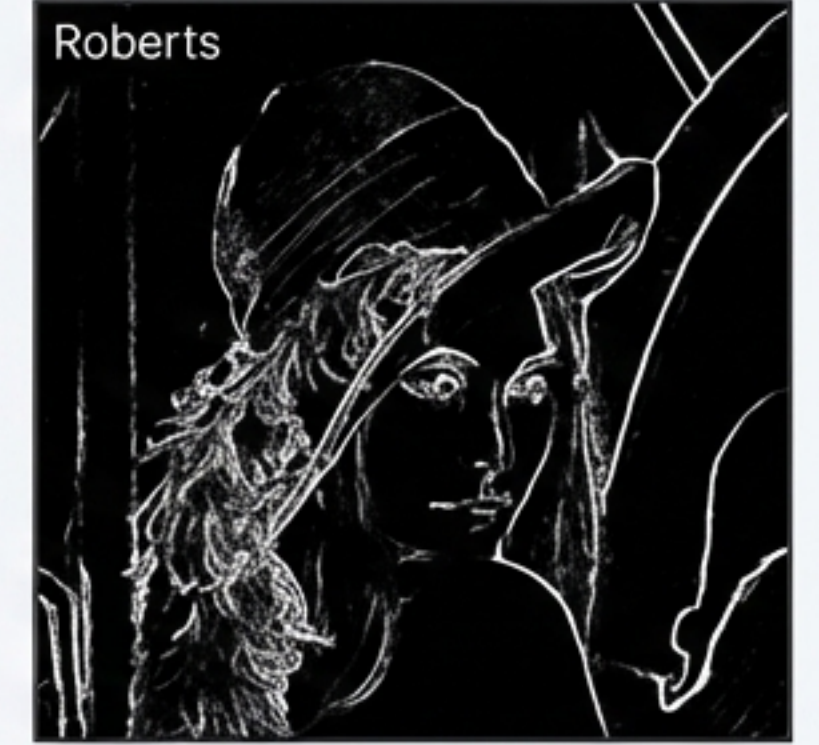
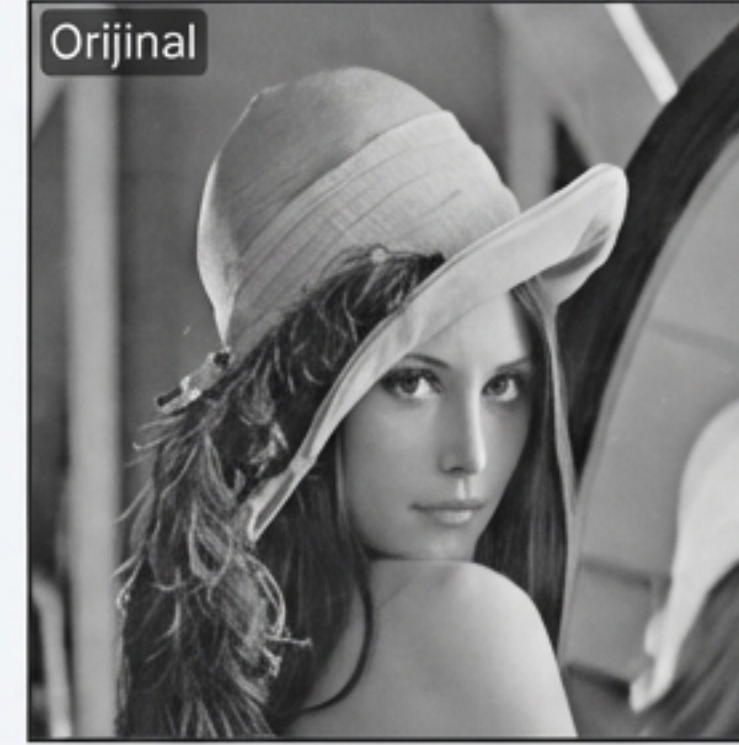
Matematiksel Kenarlar: Gradyan Karşılaştırması

Operatörler, görüntü üzerinde gezdirilen matrisler (kernel) aracılığıyla kenar haritaları çıkarır.

Roberts & Prewitt: Temel yönlü gradyan hesaplamaları.

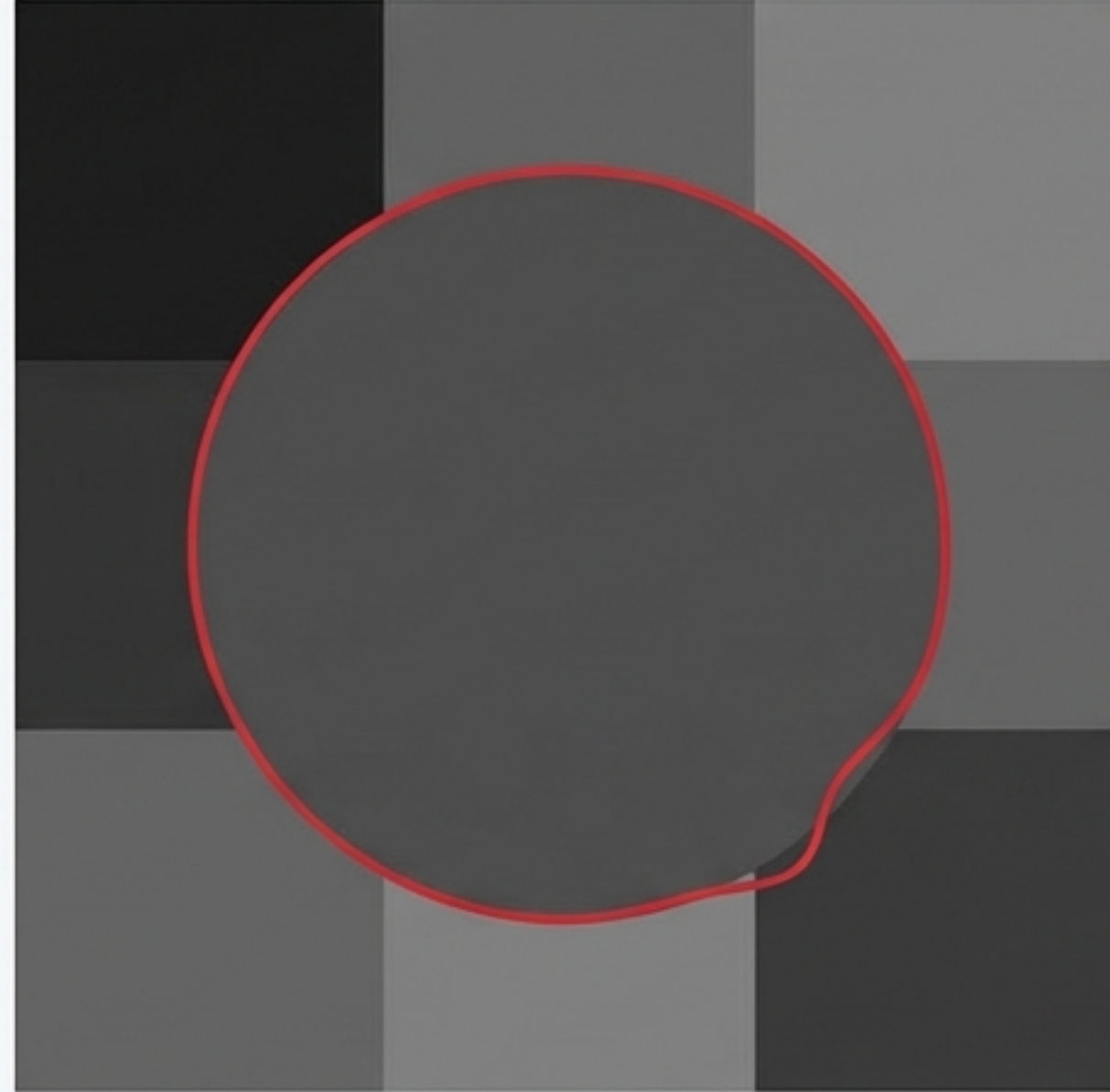
Sobel: Merkeze daha fazla ağırlık veren, gürültüye daha dayanıklı yönlü türev.

Laplacian: İkinci dereceden türev (sıfır geçişleri). Her yöndeki değişimi aynı anda yakalar.

Dinamik Sınırlar: Yılan (Snake) Modeli

Klasik operatörler gürültülü veya kopuk kenarlar üretebilir. Aktif Konturlar (Yılan Modeli), görüntü özellikleri tarafından çekilen ve enerjiyi minimize eden parametrik bir eğridir (spline).

Konturu, nesnenin şeklini alana kadar küçülen esnek bir lastik bant olarak düşünün.

Yılanın Fiziği: Enerji Optimizasyonu

Konturun doğru şekli alması, iç ve dış kuvvetlerin hassas dengesine dayanır. Açgözlü Algoritma (**Greedy Algorithm**), yerel gürültülere takılmadan en uygun konturu hızla bulur.

İç Enerji (Internal Energy)

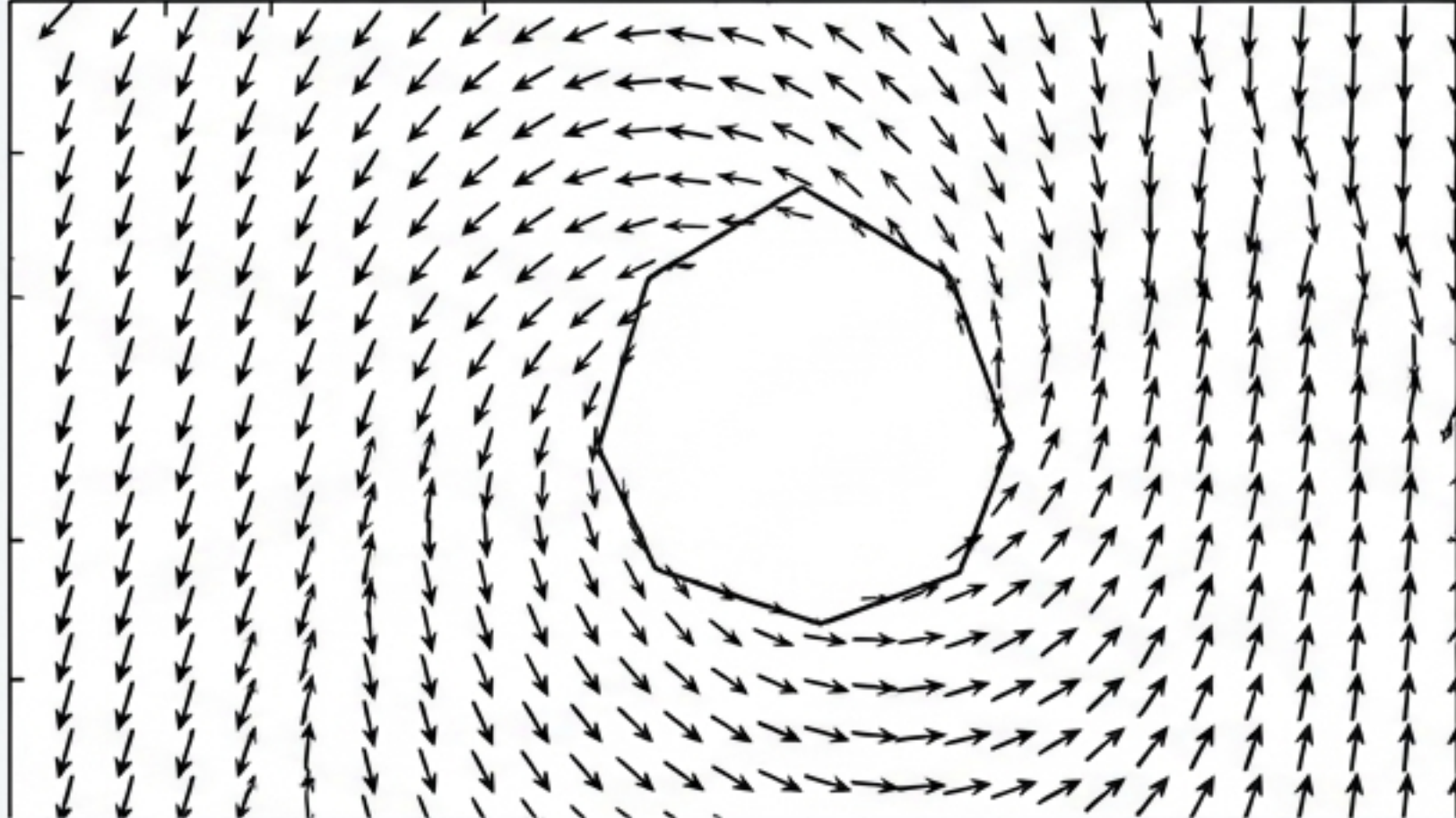
Esneklik ve Sertlik. Yılanın aşırı bükülmesini ve kırılmasını engeller.

Dış Enerji (External Energy)

Görüntü gradyanları yılanı kenarlara çeker.

Kütleçekimi (Gravitation)

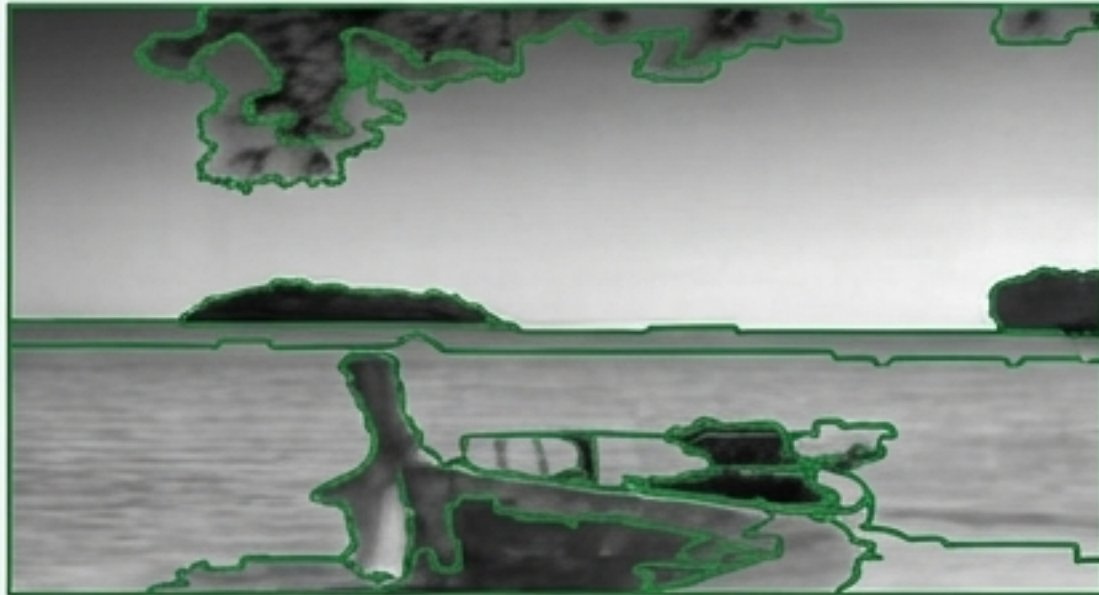
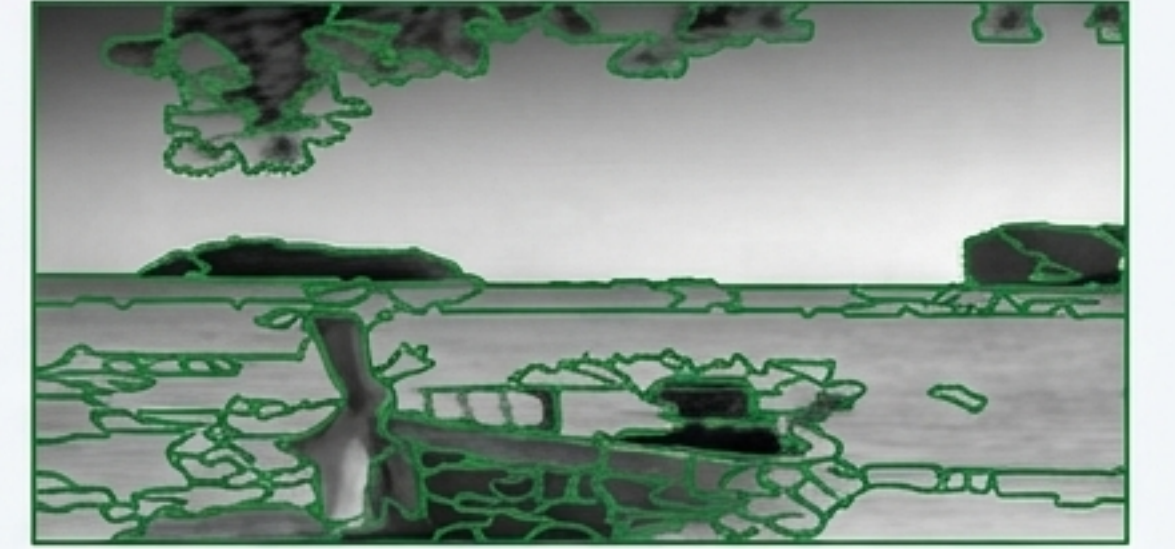
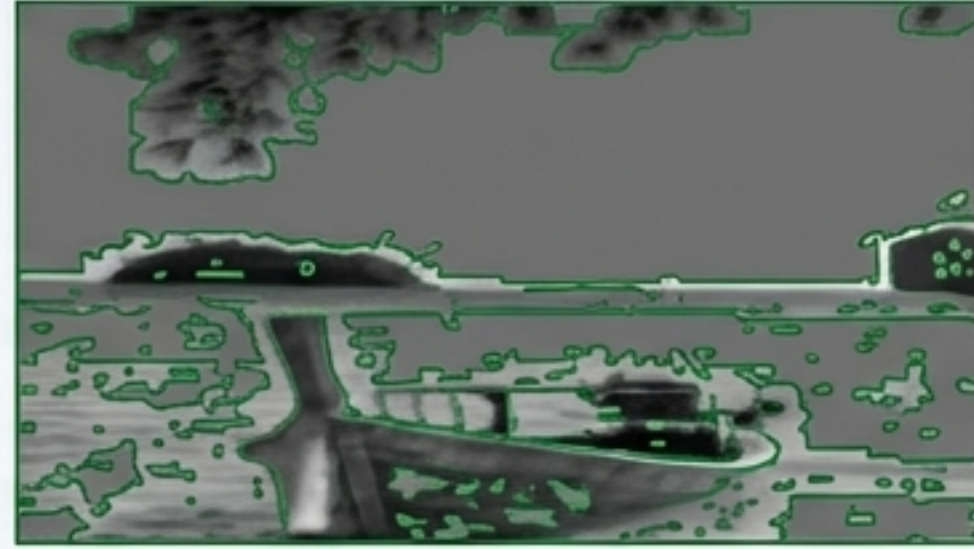
Yılanı uzaktan nesneye doğru çeken fiziksel çekim alanı.

İçeriden Dışarıya: Bölge Büyütme (SRG)

Otomatik Tohum Tabanlı Bölge Büyütme (SRG), piksellerin kenarlarını aramak yerine, benzerlik ve bağlantı felsefesine dayanarak alanları “büyütür”.

“Düz bir yüzeye damlatılan suyun, engellerle (kenarlarla) karşılaşana kadar yayılması.”

SRG Mekanığı: Benzerlik ve Bağlantı

Büyüme süreci rastgele değildir; katı istatistiksel koşullara bağlıdır.

1. Tohum Seçimi:

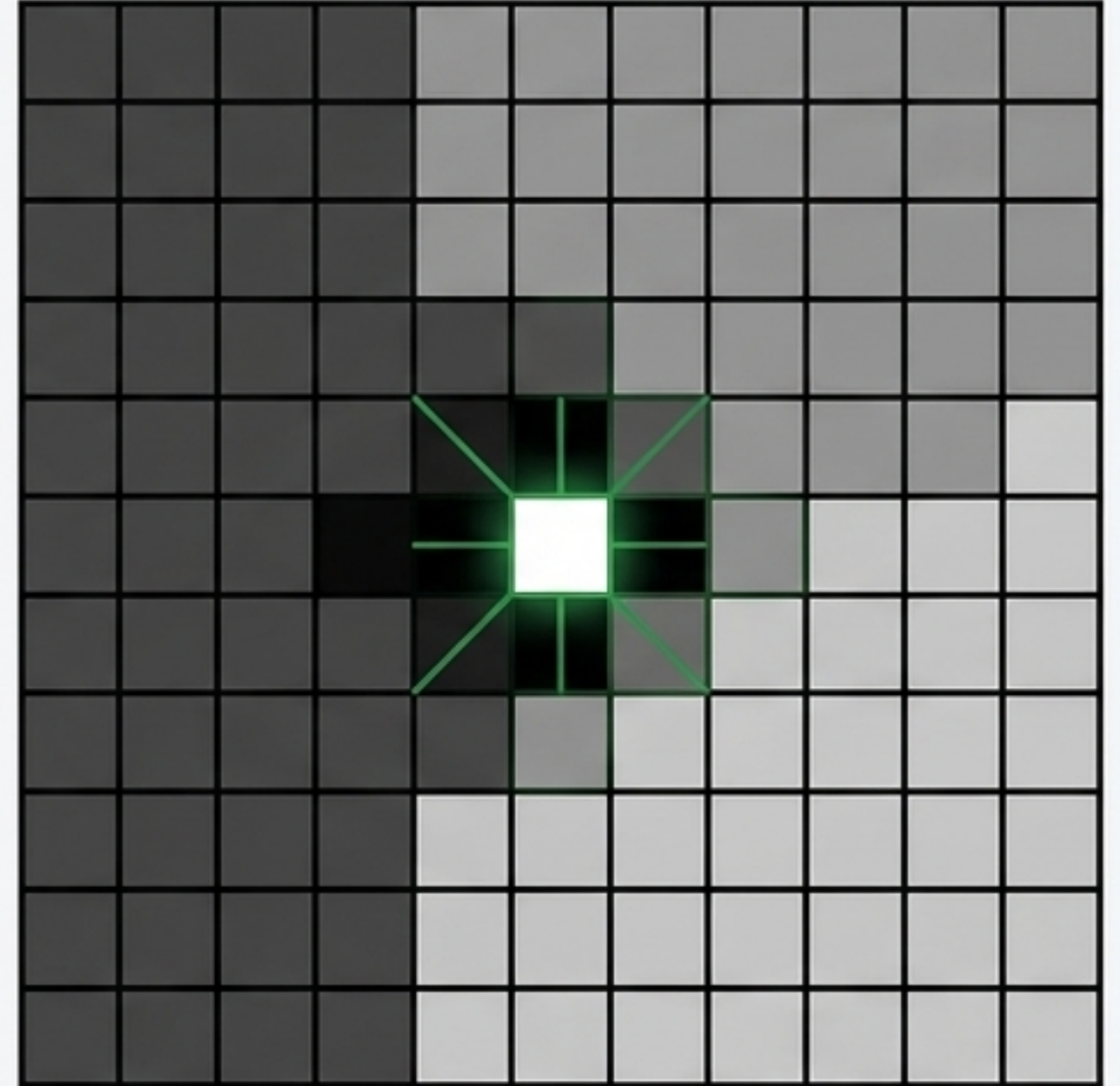
Standart sapma hesaplanarak, komşularına en çok benzeyen (en düşük varyanslı) pikseller "tohum" seçilir.

2. Göreceli Öklid Mesafesi:

Bir pikselin komşu bölgelere olan renk/yoğunluk mesafesi hesaplanır.

3. Bölge Birleştirme:

Aşırı bölümlenmeyi (over-segmentation) önlemek için eşik değerin altındaki komşu bölgeler birleştirilir.

Kusursuz Sentez: Yukarıdan Aşağıya Bölge Bölme (TDRD)

Eşikleme yöntemleri uzamsal veriyi, bölge yöntemleri ise global özellikleri gözden geçirir. TDRD, her iki yaklaşımın zayıf yönlerini ortadan kaldıran güçlü bir hibrit modeldir.

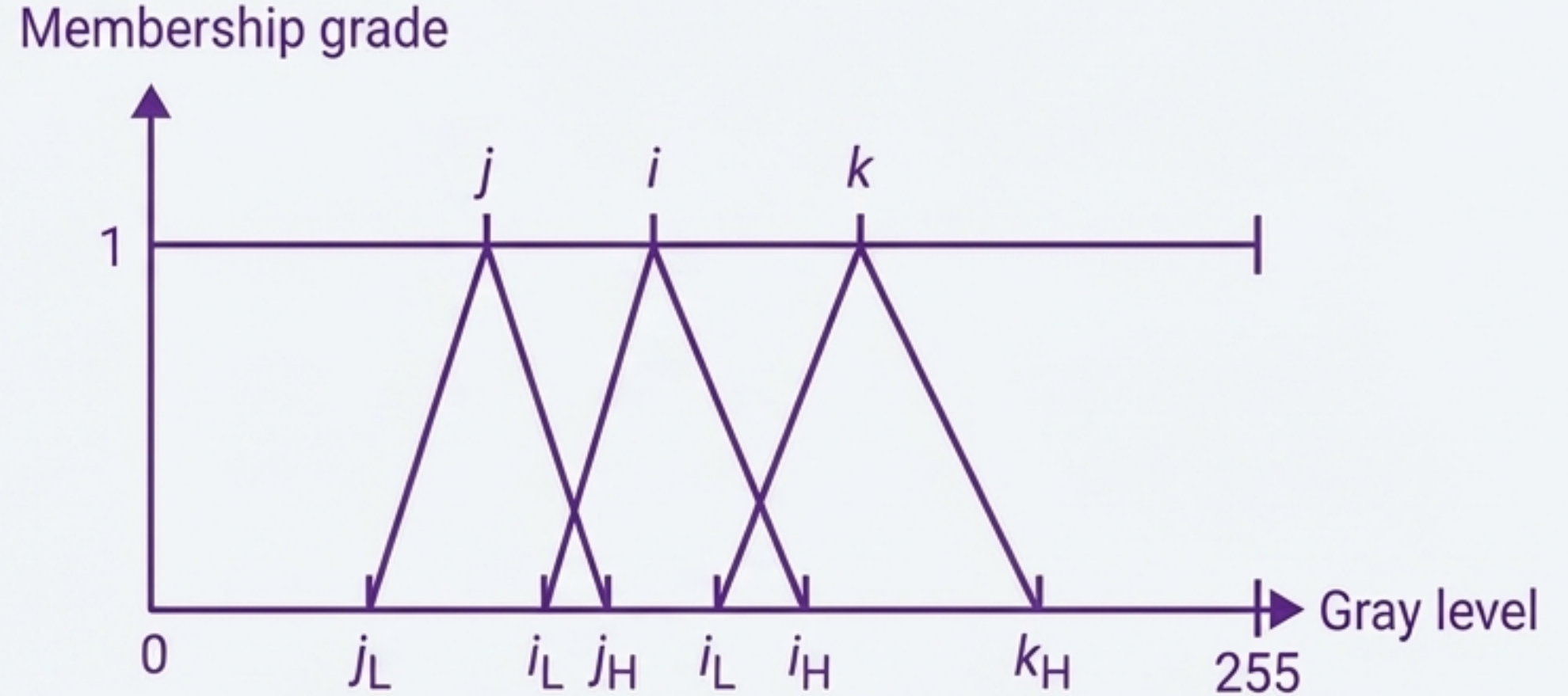
TDRD Motoru: Uzamsal ve İstatistiksel Zeka

Algoritma görüntüyü yukarıdan aşağıya (top-down) böler ve karmaşık sınırları bulanık mantık (Fuzzy Logic) ile çözer.

1. Şüpheli Yoğunluk Tespiti: Histogram eşitlemesi ile kararsız bölgeler belirlenir.

2. Şüpheli Piksel Tespiti: Görüntü üzerindeki sınır pikselleri izole edilir.

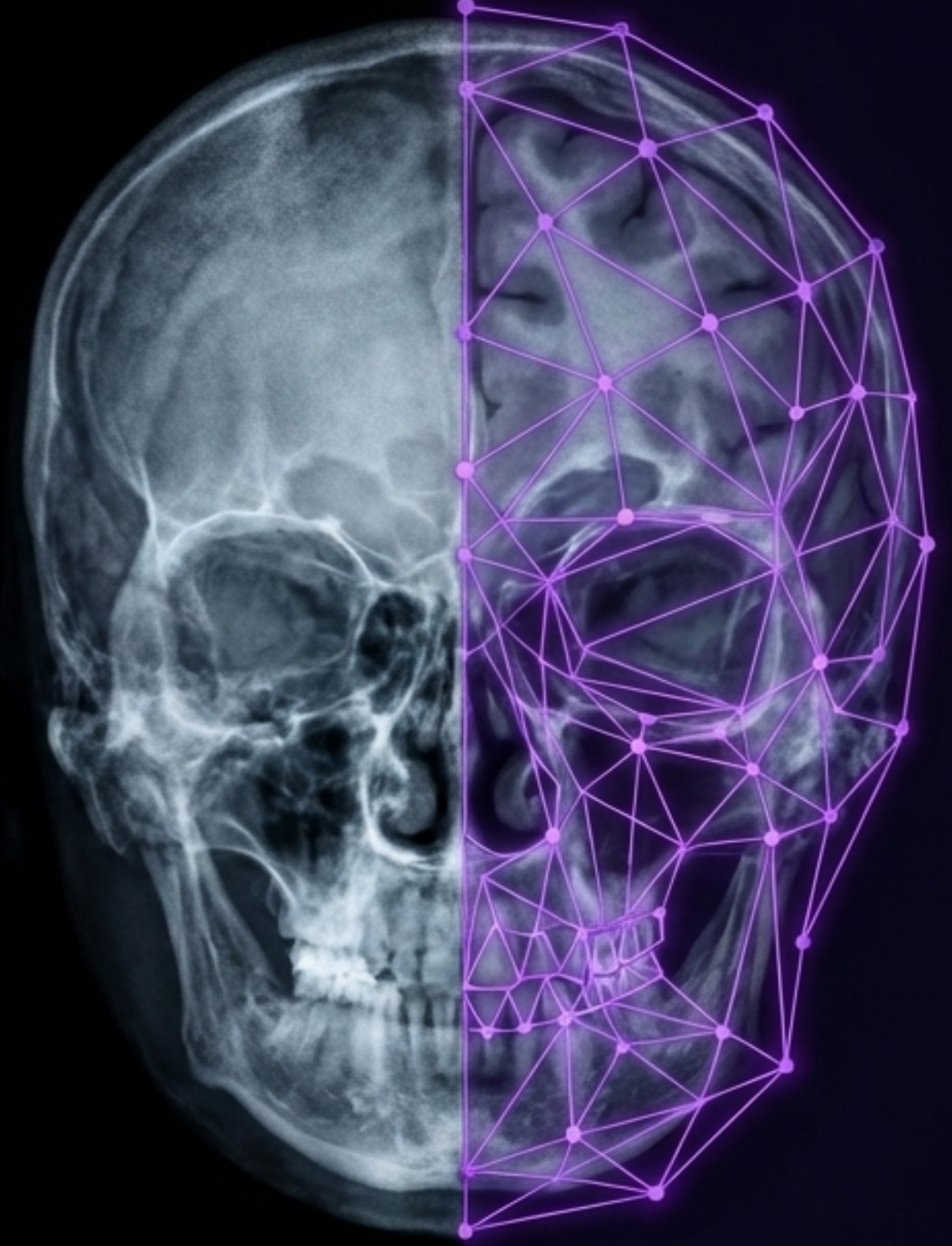
3. Nihai Yoğunluk Kararı (FID): Ağırlıklı Bulanık Ortalama (Weighted Fuzzy Mean) kullanılarak pikselin ait olduğu bölge kesinleştirilir.

En Zorlu Test: Tıbbi Görüntü Analizi

X-ışınları, MRI ve mamogramlar bilgisayarlı görme için nihai zorluktur. Düşük kontrast, yoğun gürültü ve bulanık anatomik sınırlar, basit algoritmaların çökmesine neden olur.

Burada matematik sadece bir akademik egzersiz değil; hayati bir teşhis aracıdır. Gelişmiş hibrit yöntemlere (TDRD) duyulan ihtiyaç tam bu noktada başlar.

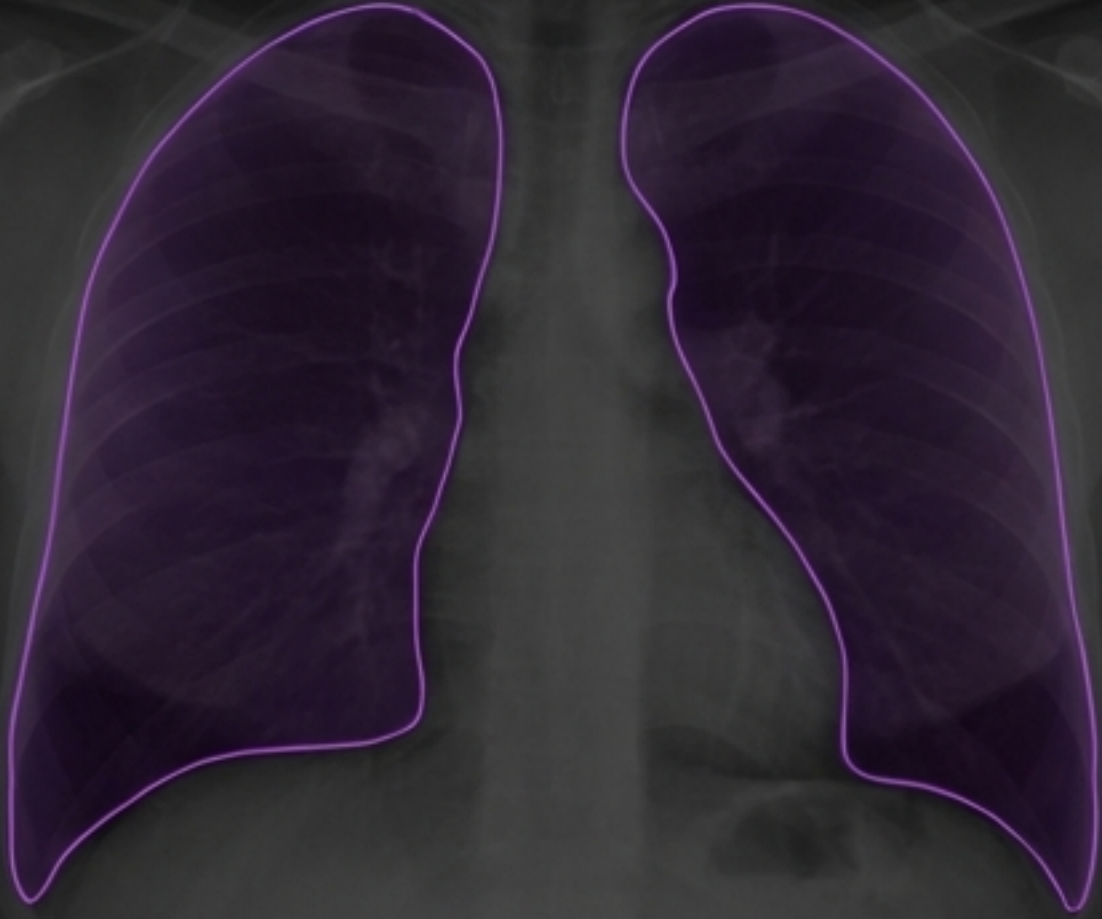

Hassasiyet Vaka Çalışmaları: İnsan Anatomisi

Algoritmamızın tıbbi teşhisteki doğrudan uygulamaları.

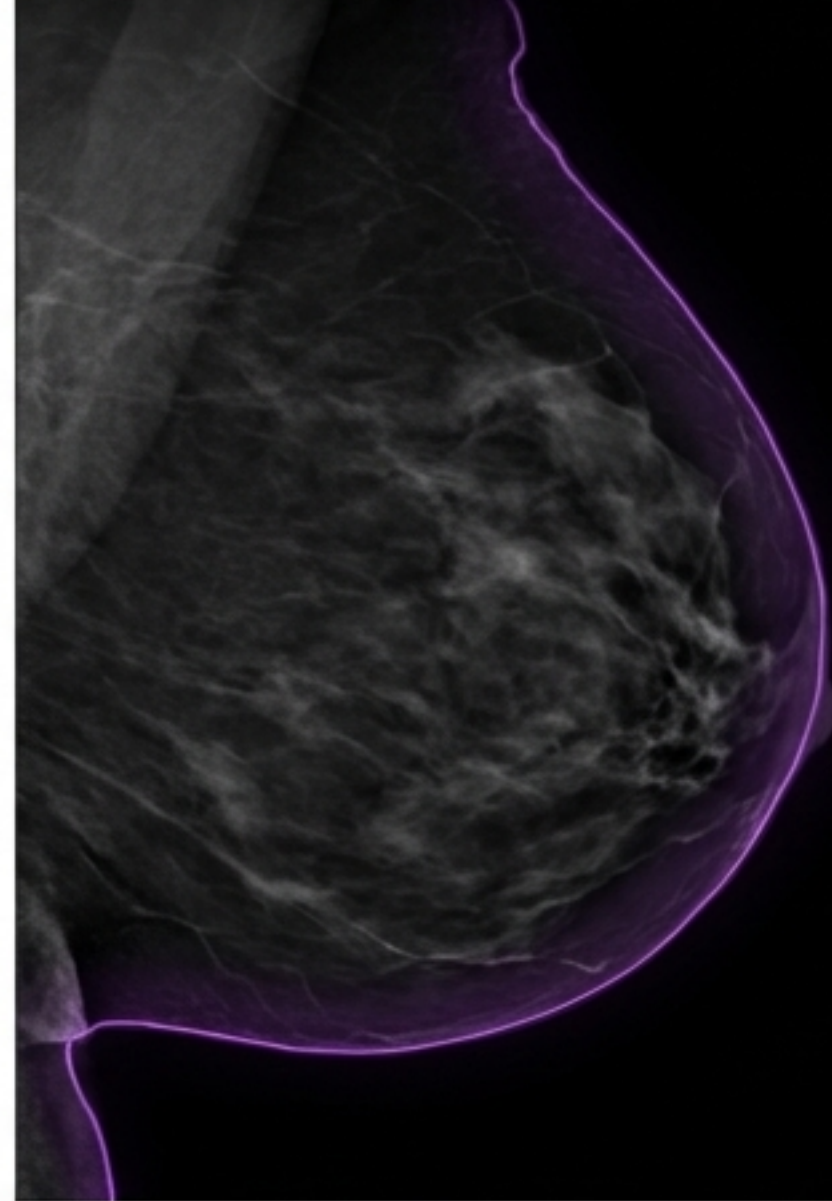
Akciğer Bölümleme (Lung Segmentation)

Göğüs radyografilerinde akciğer bölgelerinin kemik ve dokulardan izole edilmesi. Hatalı sınırların hibrit bölgesel birleştirmelerle düzeltilmesi.

Meme Sınırı (Breast Boundary)

Mamogramlarda düşük kontrastlı dokuların arka plandan yüksek doğrulukla ayrıştırılması.

Doğru bölümleme, erken teşhis algoritmalarının belkemiğidir.

Piksellerden Makine Görüsüne

Basit bir eşikleme (Thresholding) ile başlayan yolculuk, bugün TDRD gibi hibrit mimarilerle yapay zekaya insan hassasiyetinde görme yeteneği kazandırıyor.

Matematik, türevler ve uzamsal mantık bir araya geldiğinde; makineler sadece pikselleri görmekle kalmaz, dünyayı anlamlandırır.

